

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

КРАЉЕВА СЕЈА.

ИСТОРИЈСКА ДРАМА У 4 ДЕЛА НАПИСАО ДР. МИЛАН ЈОВАНОВИЋ.

О С О Б Е :

Стеван Урош III. Дечански, краљ српски.
Душан, његов син.
Михаило, краљ бугарски.
Неда, његова жена, сестра краља Уроша.
Александар, њихов син (дете од 7—8 год.)
Теодора, сестра грчког цара Андроника.

Леонтас, грчки дворанин.
Новак, српски војвода.
Марица, његова кћи.
Стеван, душанов слуга.
Капулос, леонтин слуга.
Калуђер.

Војводе, главари, стража.

Збива се у првој половини 14 века; први, други и четврти део у двору михаиловом, трећи у урошевом.

П Р В И Д Е О.

I. ПОЈАВА.

Соба у средњовековној стили са двоји врати.

Леонтас и Капулос.

Капулос.

Право ми је отац у млађано доба
Говорио: сине, кад полазиш на пут,
Остав' жену дома, кајати се не ћеш!

Леонтас.

Па и није речи узалуд трошио,
Жена оста дома.

Капулос.

Моја, право рече,
Да бих боље могао попатити туђе.
Ох, да чудне славе старом византинцу!

Леонтас.

Је ли ово жена, што си допратио,
Или је девојка? Говори будало!

Капулос.

А шта да ти кажем кад ме чудно питаш?
И девојка нег' је, па знам да је овде
Напицала момка.

Леонтас.

Ха! Измете људски!
Знаш ли коме ово и за кога збориш?
Целивај праћину што додирне нога
Теодоре, сестре цара твога, скоте!

Капулос.

И да нисам знао да је царска сестра,
До сада бих сто пут већ сазнати мор'о
Да је тако. Пре би оружана војска
Великога цара у Бугарску стигла,
Да покоси букољ што је за косидбу;
Да са живим огњем спржи ову земљу,
Где се вари отров Византији — — —

Леонтас.

Мучи!

Капулос.

Него што је стигла једна жена с' пратњом.
Сад је болу зуби, сад је тишти седло,
Сад је опет мори туга за матером;
Дај студене воде, желудац се стрес'о,
Сад пуштај сокола да ми хвата ону
Тицу тамо. Ха, ха, ето видиш, тако
Путују девојке царске крви.

Леонтас.

Стари

Клеветнице, хвали Бога што си двапут
На коцу се мето да ми чуваш главу:
Ова ћорда овде дала би ти ервав
Одговор на твоју нескладну поругу.

Капулос.

Што јед смисли о том не ће ни да знаде
Хладни разум. Слабо си ме устрашио!
Не рече ли сада, да већ двапут хтедох

За тебе умрети? Шта ја марим ако
Данас ево овде испуниш ми жељу.

Леонтас.

Прости, верна слуго, ценим твоје срце
Што ме љуби. Али за што — реци право
За што вређаш ону, коју љуби свако
Велико и мало: Теодору за што
Вређаш?

Капулос.

Кунем ти се, да то ни сам хтео!

Леонтас.

А да шта те гони да се њојзи ругаш?

Капулос.

Рећи ћу ти право, али ваља најпре
Ти мени да кажеш зашт' си тако смућен?

(Наставиће се.)

Д И С Т И Њ И.

СРПСКО ПАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Мати и син.“) Ова позоришна игра приказивана је на нашој позорници по други пут 27 марта. Како је о самом комаду и о игри наших глумаца говорено опширније кад се овај комад представљао први пут, то ћемо овом приликом само толико рећи, да се комад допао и да је представа добро испала, а испала би још боље, да несу неки представљачи убрзали своје говоре тако, да им се морао језик местимице спотаћи од тешке брзине. То је истина ситница, али на што и не кад квари уживање у складној целини.

(„Рунавица и леза.“) Шаљива игра у 3 радње од Бајара и Соважа (превод Ф. Оберкнежевића) приказивана је у среду 29 марта.

За људе, који су, као ево ми, прометли преко главе толике револуције, велике и мале, јулијске, маратске и септембарске, који су били очевидци тако замашних друштвених промена, што поникоме из отих покрета, промена, којих помисао само пре сто година могађаше да унесе дрхтавицу у најемелију срч, за такве је људе права усада, кад гледе сад, после сто година, онај ситничарски живот у ситним дворонима ситничарских кнежевина средње Јевропе. Како је занимљив тај живот, како безазлен, како идиличан! Рекао би човек на први поглед, да је то неки микроскопски снимак великог планетарног живота, јер и ту има једно „височајше“ сунце око којег се крећу — хтеле не хтеле — свакојаке планете са својим неизбројним трабантима; али кад га загледи поизближе, онда ће одустати од тога високог срањања, те ће се сићи у поређењу

Младо чело грде обилате боре;
Где је болу извор, да га ја испијем.
Може г' верни слуга оно чинит' радо
Чему се господар с јутра и вечера
На силу одаје? Ил' зар није тако?

Леонтас.

Отуд дакле теку твоје речи? Нега!
Не терети душу с' не основном сумњом.
Служба дворанина није тако сјајна
К'о што људи мисле: ожалошћен чена
Онај ко се види да ј' оруђе туђих
Непознатих цели. — Доста беше збора.
Иди те одмори утрудним јахањем
Изломљено тело, иди, — — иди!

(Капулос излази)

доле до — кошнице. А за што баш до кошнице? Ех, онде је чиста копија тога прекековног монархизма. Једна краљица са својом четом обожатеља што се хране чистим медом „височајшег благовољенија.“ остало све робље што ради а не може да прогледа, јер је у том свету апсолутан — мрак.

Ми смо тога вечера гледали тај мрак дражесне апсолутности женске у обичном театарском осветљењу. Цела је земља узрујана. — Али, не плаши се мирољубиви читаоче, није то велика земља, да би се од ње могла уздрмати и твоја лепа домовина, нити је то злу рада узрујаност. То је једна убава шака земље од неке кнежевине, у којој можеш чути на северној међи кад жабе крекећу на јужној; а узрујаност је весела, блаженска, која долази отуд што се удаје кнегиња Амалија. Добра кнегиња удаје се за то, што се нада да ће тако најбоље „усрећити свој народ“ — с неколико нових апанажа. Та удаја је сасреда читавом делу. Па кога хоће да узме за мужа наша суверена кнегињина по што је од свога блаженопочившег сувереног стрица наследила толики народ. Кога? Грозно је али шта ћемо кад је тако, свога — секретара. Едгар Лимберг зове се тај најсрећнији плебејац, на кога је пало височајше око амалијино. Али он није за то најсрећнији што га љуби његова владарица (о томе човек онога доба не сме ни да сневаш), него за то, што је његова љубав нашла одзива у срцу лепе придворкиње Матилде. Јадан Едгар стоји између две женске, обе младе, лепе, заљубљене и ревнове и ми стрепимо, да ће између два извора остати жедан, јер кнегиња

бдије аргуским очима над својим љубимцем. У тој невољи не могу љубавници другачије да се разговарају него пред кнегињом, а да ова не би опазила шта се збива, мора у ручици лепе Матилде да се отворилеза, што значи: то се, драги, тебе тиче и ако се то говори кнегињи, а љубавник одговара својој љубавници играјући се са својом рукавицом. То је „рукавица и леза.“ Како слушалац зна шта се тиме хоће, разуме се да овај љубавни маневар буди у њему весело расположење, све на рачун до ушију залубљене кнегиње. Да нису око кнегиње сами трутови, ова би шала могла у оно доба скупо да стане младе љубавнике, али гроф Хенрик у свези с Едгаром познаје добро своје људе: међу њима је пријатељство и погодба, да кнегиња пође за првога да би овај други дошао до своје љубавнице, па како су оба промућурна, разуме се да на крају поведе сваку своју. Лепа одиета замисао, леп и заплет, врло складан сценски распоред, врло пријатан дијалог. Историјски субстрат на страну, морамо признати да је то једна од најбољих францеских игара што их имамо у репертоару. Преводилац није узалуд утрошио свој труд.

Али се за пакост наша позоришна дружина узалуд упивала, да нам ово дело прикаже у своме верном облику. За овако fine дворске призоре, па још такве, које су окаћене париским парфеном, за улоге, које се играју у белим рукавицама, хоће се више, много више углађености, оне лаке еленганције, без које комад овога жанра не може имати своје праве боје. Зорих је сам убеђен да тога мораће бити, те је у својој марљивости био претерано елгантан, а баш њему би најпре попустили, јер карактер Данглиров није карактер ветрењасте дворске будале, него озбиљна, крута, охота и занета интригана. Човек, који се у својој занетости маша чак за кнегињину руку, не сме се приказивати као полишинел. Из ове криво схваћене основе, дошла је погрешна мимика скоро у свакој појави. Тако ћемо примера ради навести само ону једну, где га кнегиња на крају називље његовим правим именом (сметењаком.) Сујетан човек, као што је барон, хоће набусито да се исправи, а будала, клеца. Желили би, да се наши глумци науче читати, кад нису на чисто, како ће из текста да тумаче карактер који приказују. И Брани је убеђен да се улоге у том комаду играју у рукавицама, тако је убеђен, да је обукао рукавицу и онда кад је ваљало држати је у руци, те је тако публично умакла једна замашна реч, која се тичала Матилде, а не кнегиње, а то је: „Ви сте слободни.“ И ми смо тако слободни рећи Бранију, да нам се тога вечера више допао као пријатељ Хенриков него као љубавник Матилдин. Овome нашем даровитом глумцу, као да не иде од руке тај „курмахерај“ на позор-

ници. А Матилда? Ех, да је игра К. Савићеве била тако коректна као тоалета — али не, и ту имамо нешто да приметимо. Још је рано доба године па се бојимо да ће наша млада глумица захладнети, ако мало више не застре своја плећа. „Жижа“ и стина чини своје да излечи текијавице, али свакако је боље предупредити болест, него је после лечити. Да, ми хтедосмо о игри говорити. Игра не имајаше довољно живости, као што то приличи оној Матилди, која је изумела шалу с рукавицом и лезевом. Наше младе глумице као да се боје у својим љубавним улогама, да не ћеју бити довољно „благообразне“, ако се сувише доближе својим љубавницима, ако их где што (и кад не стоји писано) ухвате за руку, погледа по образу, и т. д. Не бојте се, госпођице! Ми се поносимо с девојачким члановима наше позорице, али — ми би желели да се поносимо и с нашим љубавницама на позорици. То као да зна Л. Маринковићева, јер она је с те стране добро приказивала нећак у Шарлоту, али дворкињу у Шарлоту — та дворкиња није се могла тога вечера додворити публици боље него што се додворила својој кнегињи. Једна Маринковићка беше нам то вече налик на оно, што је требала да буде: слаба владарица, горда аристократкиња, нежна љубавница и осетљива жена. Само на крају где се та осетљивост у делу истиче најјаче, онде, где кнегиња сазнаје, ко је вара с лезевом и с рукавицом, не беше нам доста осетљива. Она ревњива девојка, која бесни од саме помисли на неверство њезина љубавника, не може бити доста плаха на очи глед томе издајству. Недељковић је онајбоље извео грофа Хенрика особито у тренутима његове поноситости — али две (па нека буде и три) ласте не праве пролеће. Представа ће пострадади свакад, ако се главни одсеци дела не аналисују јасно, а то се на жалост збило у „рукавици и лезеви,“ и за то смо тога вечера иза представе осетили празнину не само у желудцу него и у срцу.

* (Светозар Крестић) досадањи новчар и агенат српског народног позоришта оставља народно позориште, коме је девет година послужило верно, поштено и савесно. Наше позориште много губи у њему. Тешко да ће му се наћи заменик, који ће за позориште и за нашу позоришну ствар тако одушевљен бити и за њих тако свесно и савесно радити, као што је то чинио наш „Чика,“ као што су га звали по целоме Српству. Ми, жалећи за њим што нас оставља, желимо му добру срећу у његовом новом занимању, и надамо се, да ће и од сада, у колико узможе, народном позоришту у свему на руку ићи и потпомагати га.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

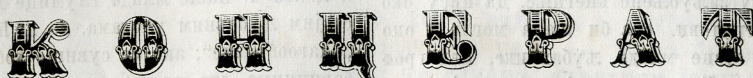
ИЗВАН

ПРЕДСТАВА 50.

ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 4 АПРИЛА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

Ф. КЛЕЦЕРА,

професора виолончелисте, дворскога виртуоза саских херцега-владалана од Ессури-
Готе и Мајнингена, витеза различитих ордена, и т. д.

У КОНЦЕРТУ ЋЕ СУДЕЛОВАТИ

ГђА ВАЛЕРИЈА КЛЕЦЕРОВА,
мелодраматичарка.

и

ЛУДВИГ МИЛДЕ,
управљач певачког збора.

ПРЕГЛЕД:

1. „Фантазија о теми“, од Шуберта. Свираће г. Фери Клецер.
2. Мелодрам: „Женско срце“, песма од Сафира, музика од Проха, говориће г. В. Клецера.
3. а) „Руска Романца“, од Глинке; б) „Словенска игра“, од Ф. Клецера, свираће Ф. Клецер.
4. „20. 30. 40.“ Смешан приказ, од Кастелија, говориће г. В. Клецера.
5. а) „Арија“ из шестнаестог века, од Перголеза; б) „Серенада“ (славна) од Хајдна;
в) „Војнички Алетро“, од Сервеса, свираће г. Ф. Клецер.

ПРЕ ТОГА:

ЛЕК ОД ПУНИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ШПАНСКОМ ОД ДОН МАНУЈЕЛА ХУАНА ДИЈАНЕ ПРЕРАДИО ЛАУШ,
КРАЉ БАВАРСКИ, С НЕМАЧЕОГ ПРЕВЕО Ј. ЂОРЂЕВИЋ.

О С О Б Е:

Федерико, шпански плем.	Недељковић.	Дон Клето де Сангредо,	
Маријана, његова жена .	К. Савићева.	кућни лекар леонсијин	Зорић.
Долорес, њезина мати .	М. Савићева.	Рафајел, федериков прија-	
Дона Леонсија, Марија-		тељ.	Брани.
нина баба	Ј. Маринковићка.	Хуан, федериков слуга.	Хаџић.

Збива се у Толеду године 1862.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.